

Klasa: 023-04/16-01/3
Ur.br.: 2198/1-88-16-1
Zadar, 10. veljače 2016.

IZVJEŠĆE

O OSTVARIVANJU PROGRAMA
ZAŠTITE, ODRŽAVANJA, OČUVANJA,
PROMICANJA I KORIŠTENJA
ZAŠTIĆENIH DIJELOVA PRIRODE
NA PODRUČJU ZADARSKE ŽUPANIJE

ZA 2015. GODINU

SADRŽAJ:

O USTANOVI	3
UVOD.....	4
- popis zaštićenih područja pod JU „Natura-Jadera“	4
Aktivnosti ustanove:	
1. ZAŠTITA	5
2. OČUVANJE I ODRŽAVANJE.....	9
3. PROMICANJE I EDUKACIJA	11
4. ODRŽIVO KORIŠTENJE	14
5. PROJEKTI	15

O USTANOVIMA

Javna ustanova je osnovana 2002. na temelju Zakona o zaštiti prirode i odlukom Županijske skupštine, dok je s radom započela u travnju 2003. godine. Na temelju čl. 130. st. 3. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine br.80/13), ustanova upravlja zaštićenim dijelovima prirode svih kategorija osim parkova prirode i nacionalnih parkova, te područjima ekološke mreže - Uredba o proglašenju ekološke mreže (NN br. 124/13).

Javnom ustanovom upravlja Upravno vijeće od 5 članova koje imenuje župan.

Glavne i osnovne zadaće Javne ustanove proizlaze ponajprije iz Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o ekološkoj mreži i Statuta Javne ustanove. Djelatnost Ustanove obuhvaća zaštitu i očuvanje prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, edukaciju i promicanje zaštićenih dijelova prirode (osim parkova prirode i nacionalnog parka) kao i područja Ekološke mreže. Javna ustanova također nadzire i provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na područjima kojima upravlja te sudjeluje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring).

Financiranje ustanove: djelatnost Ustanove financira se iz proračuna Županije, vlastitih prihoda, projekata i drugih izvora sukladno zakonu.

Djelatnici Ustanove: Ustanova ima tri stalna zaposlenika (ravnatelj, stručna voditeljica i glavni čuvar prirode), tri recepcionara i jednog čuvara prirode u ljetnoj sezoni.

Ustanova je smještena u zgradi Zavoda za prostorno uređenje, ulica B. Vranjanina 11. Zadar.

U svojem radu, Javna ustanova surađuje s brojnim subjektima u procesu zaštite prirode. Na državnoj razini, zaštita prirode spada u nadležnost Ministarstva zaštite prirode i okoliša, a stručne poslove odrađuje Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, s kojim naša Javna ustanova aktivno surađuje. Suradnja sa tijelima Zadarske Županije je također odlična. Posebno dobru suradnju imamo i sa sljedećim Upravnim odjelima:

- Upravni odjel za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove,
- Upravni odjel za razvoj i europske procese,
- Upravni odjel za more i turizam,
- Upravni odjel za proračun i financije,
- Upravni odjel za poljoprivredu.

UVOD

Očuvanje prirodnih vrijednosti provodi se kroz sustav zaštićenih područja i Natura 2000 područja. Na području Zadarske županije Ustanova upravlja s 13 zaštićenih područja (Tablica 1) i 90 područja Ekološke mreže.

Lokaliteti ekološke mreže u Zadarskoj županiji koji se nalaze u granicama parkova prirode (Velebit, Telašćica, Vransko jezero) i nacionalnog parka Paklenica, pripadaju tim javnim ustanovama, a područja van njihovih granica spadaju pod nadležnost ove javne ustanove. Tako pod JU „Natura Jadera“ dolazi 90 područja i to 87 područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove i 3 područja očuvanja značajna za ptice.

Obzirom na dodijeljene odgovornosti Zakonom i Uredbom o ekološkoj mreži, te posebno brojem područja ekološke mreže, vidljivo je da je JU s ovim brojem zaposlenika (3) podkapacitirana, te da bi ju je neophodno ojačati.

Tablica 1: popis zaštićenih područja pod JU „Natura-Jadera“

KATEGORIJA ZAŠTITE	NAZIV LOKALITETA
POSEBNI REZERVAT	
ornitološki	Kolanjsko blato - blato Rogoza
ornitološki	Veliko i Malo blato
rezervat šumske vegetacije	Dubrava - Hanzina
botanički	Saljsko polje
SPOMENIK PRIRODE	
geomorfološki	Špilja Modrič
hidrološki	Vrelo rijeke Une
rijetki primjerak drveća	Staro hrastovo stablo „Zeleni hrast“
ZNAČAJNI KRAJOBRAZ	
	Kanjon Zrmanje od Obrovca do ušća
	Sjeverozapadni dio Dugog otoka
	Dubrava - Hanzina
	Ošljak
SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE	
	Park Vladimira Nazora u Zadru
	Park Folco Borelli

U ovom izvješću donosimo pregled najvažnijih aktivnosti Javne ustanove provedenih tijekom 2015. godine.

1. ZAŠTITA

Ustanova svakodnevno provodi mjere zaštite prirode kroz aktivnosti nadgledanja prirode na zaštićenim područjima radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti te iz znanstvenih i obrazovnih potreba. Provedbom projekata inventarizacije i monitoringa prikupljaju se podaci o stanju vrsta koji su važan čimbenik za kvalitetnu zaštitu ugroženih staništa i divljih svojti te održivi razvoj zaštićenih područja.

Ustanova je preko Hrvatske agencije za okoliš i prirodu (bivši Državni zavod za zaštitu prirode) uključena u nacionalne programe monitoringa. Na području Zadarske županije vlastitim snagama je tijekom 2015. godine obavila monitoringe za vrste *Hirundo rustica*, *Delichon urbicum* i *Lindenia tetraphylla*.

1. Monitoring vretenca jezerskog regoča u ornitološkom rezervatu Veliko blato

Jezerški regoč je u Europi je osuđen na vrlo mali broj lokacija što ga čini iznimno ugroženom vrstom. Njegova rasprostranjenost u Hrvatskoj je poznata i vezana za samo četiri vodena staništa u priobalju, a jedna od tih lokacija je upravo naš ornitološki rezervat Veliko blato. Jezerški regoč (*Lindenia tetraphylla*) je vrsta dodataka II. i IV. Direktive o staništima EU (Habitat Directive 92/43/EEC) te s dodatka II. Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Berne Convention 1979). U Hrvatskoj je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013) proglašen strogo zaštićenom vrstom. Na razini Hrvatske procijenjen je ugroženom vrstom (EN), a na europskoj razini ranjivom (VU) s padajućom brojnošću. Monitoring se provodi prve dvije godine svakog šestogodišnjeg perioda praćenja stanja i izvješćivanja. Nakon izrade monitoring programa, u 2014. godini u suradnji s javnim ustanovama djelatnici IRES-a obišli su sve lokalitete na kojima je jezerški regoč zabilježen te su utvrdili transekte za praćenje rasprostranjenosti vrste. U jesen 2014. te u 2015. godini smo samostalno su provodili praćenje rasprostranjenosti vrste. Prema nacionalnom programu, predloženo je samo 13 lokacija u Hrvatskoj gdje bi se trebalo provoditi praćenje rasprostranjenosti vrste. Ove godine najviše jedinki je zabilježeno na Velikom blatu na Pagu, ukupno 234, dok je prošle godine to bilo na Badinskim jezerima, 42 jedinke. Sveukupno na svim lokacijama u Hrvatskoj tijekom ove dvije godine zabilježeno je 315 jedinki. Obzirom na posebne zahtjeve (velika slatkovodna jezera uz Sredozemno more), ova vrsta je točkasto

rasprostranjena i osuđena na mali broj lokacija u Europi. Stoga je svaki podatak o viđenju ove vrste važan i može doprinijeti boljem poznavanju rasprostranjenosti, općenito biologije i ekologije ove vrste te naposljetku i očuvanju lokaliteta važnih za održavanje ove rijetke vrste.

2. Monitoring lastavica (*Hirundo rustica*) i piljaka (*Delichon urbicum*) na području Zadarske županije

Programom praćenja koji je izradio Državni zavod za zaštitu prirode (tj. HAOP), a odrađuju ga Javne ustanove, obuhvaćeni su lastavica *Hirundo rustica* i piljak *Delichon urbicum* jer dijele ista staništa i gnijezde se gotovo u isto vrijeme. Glavni cilj Programa je pratiti promjene u veličini populacije i području njihove rasprostranjenosti, na način da se prati brojnost aktivnih gnijezda u odabranim kvadrantima. Podaci prikupljeni monitoringom koriste se za ocjenu stanja očuvanosti tih vrsta. Monitoring se provodi na unaprijed određenim kvadrantima veličine 1x1 km² i to u kratkom periodu, od 20. svibnja do 20. lipnja, za vrijeme inkubacije ili za vrijeme hranjenja mladih iz prvog legla odnosno za vrijeme kada se relativno jednostavno može utvrditi da li se gnijezdo koristi ili ne. Prebrojavanje se provodi svake godine ili najmanje dva puta do 2018. godine. Ta dinamika usklađena je sa šestogodišnjim razdobljem izvještavanja o statusu populacija ptica u RH sukladno odredbama Direktive o pticama.

Stručna i nadzorna služba su u lipnju 2015. godine zbog podkapacitiranosti odradili samo 5 od mogućih 17 kvadranta i te rezultate poslali u HAOP u svrhu određivanja veličine gnijezdeće populacije, njene rasprostranjenosti te trendova populacije na nivou Hrvatske. Lastavice i piljci su odlični indikatori stanja ruralnih i urbanih ekosustava. Iako su strogo zaštićene vrste, za sada nisu ugrožene. Globalno se ipak bilježi pad brojnosti njihovih populacija. Najčešće zbog promjena u intenzitetu i načinu korištenja poljoprivrednih površina.

Prirodoslovna istraživanja su usko specijalizirana pa za te aktivnosti Ustanova uključuje stručnjake za ciljane vrste i staništa. S tim u svezi u protekloj godini su izvršena sljedeća istraživanja:

Naziv istraživanja	Predmet ili način istraživanja	Područje istraživanja	Izvođač	Cijena/kn
Batimetrijsko istraživanje jezera na Kolanskom blatu (Pag)	Hidrografska izmjera je obuhvatila mjerenje i proučavanja konfiguracije dna jezera uz pomoć jednosnopnog dubinomjera.	Ornitološki rezervat Kolanjsko blato na Pagu	Sveučilište u Zadru Odjel za geografiju doc.dr.sc. Ante Šiljeg	30.000,00kn
Ispitivanje kakvoće mora na plažama Zadarske županije	Mikrobiološki pokazatelji čistoće mora	Područje ekološke mreže HR3000069 Uvala Sakarun	Zavod za javno zdravstvo Zadar	3.500,00kn
Istraživanje odabranih populacija gmazova	četveroprugi kravosasa (<i>Elaphe quatuorlineata</i>) i crvenkrpica (<i>Zamenis situla</i>)	Natura 2000 područje Ravni kotari HR2001361	„HYLA“ voditelj istraživanja: Boris Lauš, univ.bacc.oecol.	22.672,50 kn
Inventarizacija flore i vegetacije otoka Oliba	Utvrđivanje relevantnih biljnih vrsta i zajednica na otoku, njihova prostorna raspodjela i floristički sastav: popisivanje biljnih vrsta i zajednica, snimanje lokaliteta, određivanje GPS-koordinata	Natura 2000 područje HR2001280 i cijeli otok Olib	Hrvatsko botaničko društvo (HBoD) dr. sc. Sanja Kovačić dr. sc. Nenad Jasprica dr. sc. Vanja Stamenković	19.950,00kn

Batimetrijski premjer i izrada digitalnih modela jezera na Kolanskom blatu

Područje batimetrijskog i geodetskog premjera obuhvatilo je 3 jezera ukupne površine 43913,3 m². Za potrebe istraživanja izrađeni su digitalni modeli reljefa jezera nastali interpolacijom visinskih točaka prikupljenih batimetrijskom izmjerom. Batimetrijska izmjera Kolanskog blata provodila se iz više razloga: izrade batimetrijskih karta, klasifikacije jezerskog dna, upravljanja i zaštite flore i faune, infrastrukture podataka, turizma itd. Primarna svrha je izrada batimetrijskih karta za potrebe turizma. Dobili su se prvi egzaktni podatci o površini, volumenu i drugim karakteristikama jezera.

Inventarizacija flore i vegetacije otoka Oliba

Prilikom istraživanja flore i vegetacije otoka korištene su standardne metode istraživanja biljnoga svijeta, koje uključuju popisivanje, fotografiranje i (ako je potrebno) herbariziranje biljaka. Botanička istraživanja na otoku Olibu provedena su tijekom 13 radnih dana 2015. godine između 25. i 30. svibnja, te 16. i 22. kolovoza.

Rezultati (ukratko):

- Ukupna vaskularna flora otoka Oliba, prema prikupljenim podacima diljem otoka, zasada obuhvaća najmanje 553 svojte iz 95 porodica. Isključimo li iz popisa flore vrste koje se uzgajaju na kultiviranim površinama, na otoku nisu autohtone ili se samostalno ne održavaju, dolazimo do broja od oko 460 samoniklih vrsta.
- na otoku su zabilježene ukupno 34 zakonom strogo zaštićene biljne vrste, dvije svojte iz kategorije kritično ugroženih vrsta hrvatske flore; četiri iz kategorije ugroženih i devet iz kategorije osjetljivih te sedam endemičnih vrsta
- Natura-vrste s popisa svojti važnih za Europsku uniju na otoku nisu zabilježene
- s popisa invazivnih vrsta u našoj zemlji na Olibu je pronađeno 17 svojti
- temeljem gotovo 100 vegetacijskih snimaka utvrđeno je postojanje više od 30 različitih vegetacijskih zajednica, svrstanih u 24 vegetacijska razreda. Među njima će biti i novih za Hrvatsku, a možda i za vegetacijsku znanost.

Popis flore otoka, tj. biljnih svojti zabilježenih tijekom istraživanja u 2015. godini, popis fitocenoloških snimaka i popis sintaksonomskih jedinica, tj. vegetacijskih zajednica nalaze se u JU „Natura –Jadera“ i može biti dostavljen zainteresiranim dionicima po upitu.

Istraživanje populacija četveroprugog kravosasa i crvenkrpice na Natura 2000 području Ravni kotari

Četveroprugi kravosas (*Elaphe quatuorlineata*) endem je mediteranskog i submediteranskog dijela Italije i Balkana. U Hrvatskoj se može naći u priobalnom području, no nije pretjerano česta zmiya pošto je životni prostor prilično velik. Prema kategorijama IUCN-a, kravosas je na razini Europe i same Hrvatske klasificiran kao gotovo ugrožena vrsta (NT – near threatened) (Jelić i sur., 2015), a prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama strogo je zaštićena svojta (Anonimus, 2013). Također se radi o ciljnoj vrsti za ekološku mrežu Natura 2000.

Crvenkrpica (*Zamenis situla*) je u Hrvatskoj strogo zaštićena, a nalazi se u Crvenoj knjizi vodozemaca i gmazova Hrvatske kao gotovo ugrožena svojta (NT [B1+2b(ii, iii)]). Na području Hrvatske živi u priobalnom pojasu od Kvarnera i kvarnerskih otoka sve do Konavala, te je zaštićena Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama. I ona je ciljna vrsta ekološke mreže Natura 2000.

S obzirom da su Ravni kotari (Natura 2000 kod HR2001361.) područje očuvanja za obje vrste, kroz ovaj projekt su istraženi osnovni podatke o populacijskoj biologiji istraživanog područja. Terenska istraživanja su provedena u dva termina, od 14. do 21. svibnja 2015., te od 16. do 21. lipnja 2015., te su ukupno trajala 14 dana. Zabilježeno je 16 vrsta herpetofaune i to 12 vrsta gmazova i 4 vrste vodozemaca. Od gmazova su najbrojnije zmijske, zabilježeno je čak osam vrsta, te je utvrđena prisutnost tri vrste guštera i jedne vrste kornjače. Od vodozemaca je zabilježena prisutnost tri vrste žaba i jedne vrste vodenjaka. Najučestalije su bilježene jedinke velikog zelembaća (*Lacerta trilineata*), kopnene kornjače (*Testudo hermanni*), šare poljarice (*Hierophis gemonensis*) te primorske gušterice (*Podarcis siculus*). Od zmijske je najučestalije viđana šara poljarica, čak 38 puta u 14 dana. Slijedi zmajur s 14 nalaza, kravosas s osam, poskok sa šest, bjelica s pet, crvenkrpica s tri i crnokrpica s jednim nalazom.

- U suradnji sa Sokolarskim centrom Dubrava kod Šibenika redovito sudjelujemo u spašavanju ptica grabljivica pronađenih u našoj županiji. Centar je ovlaštena ustanova od strane Ministarstva za skrb ozlijeđenih, bolesnih zaštićenih vrsta ptica Sustav dojave i spašavanja ozlijeđene ptice funkcionira na slijedeći način: nakon poziva u Sokolarski centar da je pronađena ozlijeđena, bolesna ili iznemogla ptica, ista bude preuzeta od djelatnika naše Ustanove i odnesena na daljnje liječenje u Sokolarski centar.

2. OČUVANJE I ODRŽAVANJE

Radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti te iz znanstvenih, obrazovnih i drugih potreba, ustanova redovno provodi terenske izlaske s ciljem pregleda zaštićenog područja, flore i faune na zaštićenim područjima i evidentiranja eventualnih štetnih radnji. Kontrola obilascima lokaliteta obavezno uključuje fotodokumentirano praćenje svih promjena prirodnih fenomena, ali i svih zanimljivosti kako bi se stvorila i baza podataka koja će biti od velike pomoći za bilo koje programe istraživanja, edukacije ili promocije zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Nadzorna služba

U nadzornoj službi Javne Ustanove „Natura-Jadera“ poslove neposrednog nadzora vrši glavni čuvar prirode temeljem Zakona o zaštiti prirode Čl.206.st.1 i st.2 (NN 80/13), ujedno i jedini zaposlen na neodređeno. Tjekom godine u ljetnim mjesecima služba je ojačana sa još jednim sezonskim čuvarom prirode na lokalitetu SZ dio Dugog Otoka (uvala Sakarun). Osjeća se potreba za upošljavanjem najmanje dva čuvara prirode i to po mogućnosti na neodređeno s obzirom na broj zaštićenih područja (13), te broja lokaliteta ekološke mreže Natura 2000 (90)

Nadzor se obavlja planirano i kontinuirano jedan do dva puta tjedno, a ljeti i više puta, ovisno o lokalitetu i povećanom broju posjetitelja. Uočen je manji broj prekršaja lakšeg karaktera, a koji su sankcionirani temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13).

Služba je dosta dobro tehnički opremljena (terenski automobil, terenski kompjuter i štampač, dalekozori itd). U odnosu na kopnene lokalitete, „morski“ lokaliteti ponekad trpe kvalitetan nadzor zbog nemogućnosti brzog dolaska na mjesto prekršaja, a što nam ukazuje na potrebu nabavka brodice kako bi u svakom trenutku mogli kvalitetno i brzo izići na teren.

Obavljajući svoje redovne zadaće, nadzorna služba je ostvarila jako dobar odnos sa lokalnim stanovništvom na pojedinim lokalitetima, te ujedno u kontaktima sa istima vršena je i edukacija, naročito skrećući pažnju o važnosti ekološke mreže, a koja je jednako važna kao i ostala njima poznata zaštićena područja.

Također, ostvarena je dobra suradnja sa Policijskim postajama koja nam je nesebično bile na usluzi kada smo ih zatrebali ili kada smo bili ponekad spriječeni u obavljanju poslova iz našeg djelokruga.

Suradnja kao i svake godine je ostvarena sa Hrvatskim vodama VGO Split – ispostava Zadar pri redovitoj godišnjoj sječi i košnji vodni kanala na zaštićenim područjima te područjima ekološke mreže Natura 2000.

Glavni čuvar prirode je sudjelovao na redovitom godišnjem skupu nadzorne službe koji je održan od 7. – 8. svibnja 2015. a domaćin je bila J.U. „Kamenjak“- Premantura, Pula.

- Sanitarna sječa na spomeniku prirode - *Zeleni hrast*

Zeleni hrast je u lošem stanju. Suhe i/ili bolesne grane su se odlomile i pale na tlo. Angažirali smo tvrtku „Nasadi“ d.o.o. koja ima potrebne strojeve za sanitarnu sječu stabla kako bismo spriječili ponovno odlamanje grana te je hrast očišćen od potencijalno opasnih, suhih i bolesnih grana. Slijedeći planirani korak je izrada elaborata o stanju stabala s analizom i interpretacijom podataka npr.: određivanje starosti, slikom presjeka stabla, ocjenom održivosti, prijedlogom mjera njege i zaštite. Predmetni elaborat će izraditi ovlaštena firma s kojom smo u dogovorima još od lipnja 2015.

- Na lokalitetu Veliko blato popravljeno je krovšte, prozori i vrata promatračnice.

Na temelju usvojenog Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja (sukladno čl.134. st. 3. *Zakona o zaštiti prirode*) i čl. 3. *Zakona o pružanju usluga u turizmu* (Narodne novine broj 68/07, 88/10) za vrijeme ljetne sezone a u cilju očuvanja i korištenja plaže **Sakarun**, organizirano je čišćenje, protupožarna zaštita, održavanje plaže, te naplata parkiranja (kroz koncesijsko odobrenje). Godišnje "veliko"

čišćenje pred početak turističke sezone uvale Sakarun od raznog otpada, zaštitne ograde i ostale komunalne opreme (klupice, košare za otpad, kontejneri za otpad, suncobrani i ležaljke, te svakodnevno održavanje i čišćenje plaže).

Kao i proteklih godina angažirana su dva recepcionara i jedan čuvar prirode koji su od 15. lipnja do 15. rujna na lokalitetima Vrelo Une i Saharun vršili naplatu suncobrana i ležaljki, dijelili promotivne i edukacijske letke i čuvali prirodu od onečišćenja i devastacije:

- **plaža Sakarun SZ-dio Dugog Otoka**

Čuvar prirode (sezonski) Javne ustanove je kontrolirao obavljanje djelatnosti na plaži, te poštivanje postupaka i propisa iz oblasti zaštite prirode (kontrola neulaska automobila na plažu, podjela promidžbenog materijala koja propisuju i pravila ponašanja u značajnom krajobrazu, protupožarna zaštita, održavanje čistoće i sl.).

- **Vrelo Une**

Jedan sezonski recepcionar je obavljao poslove zaštite, očuvanja, čišćenja, podjelu promidžbenog materijala i naplatu ulaznica. Za potrebe recepcionara, ustanova je pokraj parkinga postavila montažnu kućicu.

U program održavanja aktivno smo uključiti jedinice lokalne samouprave u čijim su *Planovima zaštite od požara* i godišnjim programima *motrenja, ophodnje, dojave u svezi sprečavanja i otklanjanja opasnosti od požara*, obuhvaćeni naši lokaliteti, te koji mogu pružiti brzu i efikasnu protupožarnu zaštitu zaštićenog područja, kroz domicilna DVD-a i Udruge građana.

3. PROMICANJE I EDUKACIJA

Promicanje zaštićenih dijelova prirode i edukacija zainteresiranih dionika je važna zadaća Ustanove koje provodimo kontinuirano posebno kroz suradnju s obrazovnim ustanovama (osnovne i srednje škole i sveučilišta), nevladinim udrugama i turističkim zajednicama. Edukacijom kroz razne ekološke aktivnosti i manifestacije Javna ustanova senzibilizira učenike i cjelokupnu javnost na dragocjenost prirodnih sustava i vrijednosti te važnost očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti kao preduvjeta zdravog i sigurnog života. Pomoću edukacije, raznoraznih ekoloških aktivnosti i manifestacija cilj je razviti ekološku svijest i naučiti prvenstveno mlađe naraštaje da se ophode prema prirodi kao prema nečemu što treba čuvati i zaštititi. U vidu navedenog, Ustanova je provodila slijedeće aktivnosti:

- **Edukativni programi u Perivoju Vladimira Nazora**

Kroz projekt „Zeleni otoci“ izradili smo program škole u prirodi prilagođen našem perivoju Vladimir Nazor, i nazvali smo ga „Zelena dota“ jer te biljke koje su prilagođene životu u našem podneblju uistinu predstavljaju našu baštinu (dotu). Izrađene su dvije „Zelene dote“, jedna koja prati program srednje škole (III. raz.), i druga za četvrti razred osnovne škole.

U kratkom roku koji smo imali prije kraja školske godine, kroz programe Zelena dota 1 i 2 smo proveli oko 200 djece - 60 gimnazijalaca (Gimnazija Vladimira Nazora) i četvrte razrede O.Š. Šimuna Kožića Benje.

Slike 1 i 2: Škola u prirodi u Perivoju Vladimira Nazora

Na zabavan i interaktivan način, uz puno vlastitog angažmana, učenici su učili o mediteranskim biljkama, važnosti zaštite prirode, te ponavljali matematičke i kemijske sadržaje.

- **izrađen je katalog herbarija s 35 biljnih vrsta**

Ključ uspješnog održivog razvoja te zaštite ugroženih prirodnih resursa leži u boljem poznavanju različitih bioloških disciplina. Kako bi se ojačala svijest o pomalo zanemarenim biljnim vrstama osmišljen je herbarij kao edukativni materijal koji prati programe škole u prirodi izrađene upravo za perivoj Vladimira Nazora. Premda prvotno namijenjen djeci osnovnoškolske dobi, vjerujemo da će također zainteresirati i privući i stariju publiku. Uzevši u obzir pomalo zanemarenu tematiku, prezentaciju biljnih svojti u slici te prezentaciju istih kroz dotad nepoznate i poticajne zanimljivosti, herbarij će doprinijeti spoznavanju prirode i biljne raznolikosti, ali i nacionalne kulturne baštine.

- **terenska nastava za profesore i nastavnike biologije iz cijele Hrvatske**

U sklopu višednevne terenske nastave za profesore i nastavnike biologije iz cijele Hrvatske u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje, organiziran je i posjet Velikom blatu. Taj

ornitološki rezervat su profesori razgledali pod našim vodstvom. Učiteljima i nastavnicima smo uz bogatstvo ornitološkog rezervata predstavili i naše programe škole u prirodi za Veliko blato, kako bi mogli promišljati o mogućem integriranju sadržaja različitih znanstvenih disciplina i različitih predmetnih područja tijekom terenske nastave.

- **postavljeno je 10 informativno – edukativnih ploča (u Perivoju kraljice Jelene i Perivoju Vladimira Nazora)**

- **predstavljani su obnovljenih dijelova Perivoja Vladimira Nazora**

U sklopu Županijskih dana u Perivoju Vladimira Nazora predstavljani su građevinski i hortikulturni zahvati provedeni tijekom provedbe projekta „Zeleni otoci“, a kratak prigodni program pripremili su članovi Atletskog kluba Alojzije Stepinac.

Transfer znanja i razmjena iskustava danas je najpopularniji, najefikasniji i financijski najisplativiji model usvajanja novih znanja i vještina. Tako se Ustanova aktivno uključivala u različite aktivnosti vezane za zaštitu prirode kao što su sudjelovanje na raznim stručnim skupovima i sastancima:

- Skup ravnatelja županijskih javnih ustanova

Svake godine u organizaciji jedne od županijskih javnih ustanova održava se skup ravnatelja županijskih javnih ustanova s područja cijele Republike Hrvatske. Organizator ovogodišnjeg skupa bila je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije. Otvorenju skupa u srijedu, 10. lipnja 2015. u 19:00 sati, u dvorani Lipa Hotela Osijek, bio je nazočan pomoćnik ministra zaštite okoliša i prirode Nenad Strizrep, a skup je otvorio Župan Osječko-baranjske županije Vladimir Šišljagić. Na skupu su razmatrane teme iz djelokruga javnih ustanova te koordinacija u provedbi istih sa nadležnim Ministarstvom, DZZP i Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti, osobito u provedbi projekata NIP. Radni dio nastavljen je sutradan obilaskom PP Kopački rit i drugim zaštićenim dijelovima prirode na području Osječko-baranjske županije.

- Skup stručne službe

Kao i svake godine Agencija za zaštitu okoliša i prirode (bivši Državni zavod za zaštitu prirode) je organizirao Skup stručnih službi javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima. Ove godine je skup održan u Krapinsko – zagorskoj županiji, u Donjoj Stubici u periodu od 14. -

16. listopada. Domaćini skupa bili su kolege iz Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Krapinsko zagorske županije. Na skupu je održano preko 25 prezentacija na kojima su sudjelovali djelatnici iz svih javnih ustanova koje se bave zaštitom prirode (NP, PP i županijske ustanove), Ministarstva zaštite okoliša i prirode te civilnog sektora.

- sastanak županijskih zavoda za javno zdravstvo i županijskih upravnih odjela i zavoda nadležnih za zaštitu okoliša

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode u suradnji sa Zadarskom županijom je ove godine u travnju, na otoku Pagu organiziralo redoviti sastanak županijskih zavoda za javno zdravstvo, zavoda i upravnih odjela nadležnih za zaštitu okoliša, poslove prostornog uređenja, graditeljstva, komunalnog gospodarstva, održivog razvoja i pomorstva Jadranskog područja. Na sastanku je sudjelovalo oko 20 institucija s oko 50-ak sudionika, a JU „Natura Jadera“ je sudjelovala s prezentacijom o prirodnim vrijednostima plaže Sakarun te kao suorganizator i vodič terenskog dijela skupa – posjet ornitološkom rezervatu Veliko blato.

- 8. Festival mora, mornara, kulture i turizma u Francuskoj

Naša ustanova je sudjelovala od 11.-17.5. sa izložbom fotografija značajnog krajobraza SZ-dio Dugog otoka s uvalom Sakarun u gradu Vannes (Bretanja) - Francuska u sklopu 8. Festivala mora, mornara, kulture i turizma, i na taj način pored ostale ponude pokazala i dio prirodnih ljepota Hrvatske, koja je bila zemlja partner na ovom festivalu. Na poziv generalnog direktora (Bruno Bodard) međunarodne asocijacije The Most beautiful Bays in the World, čije je sjedište u Vannesu, (naša ustanova s uvalom Sakarun članica je ove asocijacije), izložbu je pripremio i postavio ravnatelj ustanove Mirko Đinđić a izložbu otvorio gradonačelnik Vannesa David Robo. Izložba fotografija Sakaruna toliko je oduševila veleposlanika RH u Francuskoj dr. Ivu Golsteina da je odmah dogovoreno postavljanje izložbe u Parizu, i to u dva izložbena prostora. Na festivalu su sudjelovala dva broda s područja naše županije, ninska Condura Croatica i pašmanska gajeta "Mala Matulića".

4. ODRŽIVO KORIŠTENJE

Jedna od pretpostavki za korištenje prirodnih vrijednosti i njihovo uključivanje u turističko – kulturnu ponudu županiju je promicanje održivog korištenja prirodnih dobara uvažavajući mjere i uvjete zaštite prirode kao sastavni dio prostornih dokumenata i planova gospodarenja prirodnim resursima. Uvažavajući činjenicu da je veći dio županije očuvan u dijelu koji se odnosi na prirodne vrijednosti i ima potencijal za njihovo korištenje važno je uspostaviti odgovarajuće

metode za njihovo upravljanje i korištenje. S obzirom na naglašenu gospodarsku komponentu korištenja prirodnih resursa, u provedbi propisa koji uređuju gospodarenje prirodnim dobrima Ustanova je posebno vodila računa o održivom gospodarenju kako bi se sačuvala zatečena prirodna bogatstva. Tako je gospodarenje **kanjonom Zrmanje, SZ dijelom Dugog otoka** (Sakarun, Punta Bianca, Uvala Soline) i **špiljom Modrič** na temelju čl. 188. st. 1 Zakona o zaštiti prirode povjereno pojedinim pravnim i fizičkim osobama pod koncesijskim odobrenjem i unaprijed utvrđenim uvjetima zaštite prirode. Odabrani koncesionari su osim interesa posjedovali i potrebna stručna znanja, osoblje, opremu i što je najvažnije-mogućnost organiziranja nazočnosti na terenu.

Nastavilo se raditi na turističkoj valorizaciji plaže **Saharun, izvora Une i ornitoloških rezervata** na Pagu. Na plaži Sakarun se nastavila naplata suncobrana i ležaljki na plaži Saharun (suncobran + ležaljka, 35.-kn po osobi dnevno), a na vrelu Une prodaja ulaznica (20,00 kn po osobi dnevno, a za grupe više od 30 osoba 10,00 kn),

PROJEKTI

Projekt „Zeleni otoci“ je nakon dvije godine uspješno završen, a započeli smo s novim projektom „BTransparent“. Završen je i Projekt integracije u EU Natura 2000.

1. Projekt integracije u EU Natura 2000.

Kroz Projekt integracije u EU Natura 2000., u četvrtak, 9. srpnja 2015. godine s početkom u 11 sati svečano je otvoren prezentacijsko-posjetiteljski centar Natura 2000 Kula i Kuća Buta u Novigradu, ulica Jurja Barakovića 2. Riječ je o projektu Integracije u EU Natura 2000, a ciljevi projekta su: (a) pružanje podrške parkovima i županijskim javnim ustanovama pri implementaciji EU Ekološke mreže Natura 2000 u investicijske programe; (b) jačanje kapaciteta za izvještavanje na temelju zahtjeva EU i praćenje biološke raznolikosti; (c) uvođenje programa koji uključuje širu grupu dionika u upravljanju Natura 2000 mrežom. Projektom je izvršena adaptacija i rekonstrukcija kuće i kule Buta u Novigradu, nakon čega su one stekle uporabnu vrijednost sukladno želji investitora, tj. koristit će se kao izložbeno-informativni punkt, odnosno regionalni prezentacijski centar NATURA 2000 Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije (Natura - Jadera). Građevine pripadaju povijesnoj jezgri Novigrada, a nalaze se gotovo u centru današnjeg Novigrada. Područje Novigradskog mora, u čijoj blizini se nalaze ovi objekti, je sjecište nekoliko geografskih, geoloških, ekoloških i klimatskih regija Hrvatske pa se gotovo svi stanišni tipovi

prisutni u Hrvatskoj mogu naći u njegovoj blizini (osim panonskih). Dio ovih područja, odnosno staništa, već je prepoznat kao vrijedan dio NATURA 2000 područja Hrvatske. U obnovljenim prostorijama kuće i kule Buta će se prezentirati postojeća i buduća NATURA 2000 područja kroz prezentacije u obliku izložbi fotografija, izložbi stručnih radova (u sklopu kojih je moguće prikazati znanstvena istraživanja koja se održavaju u blizini, a i dalje od ovog prostora) te multimedijalna predavanja i projekcije dokumentarnih filmova. U njima je postavljen prezentacijsko prodajni pult za prodaju i podjelu brojnih stručnih, popularnih i promidžbenih publikacija, a također je uređen i ured za prikupljanje i obradu podataka za istraživanja o lokacijama NATURA 2000.

Projekt je financiran sredstvima: Svjetske banke, Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Ministarstva kulture, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti, Javne ustanove Natura-Jadera i Općine Novigrad. Ukupna vrijednost projekta je 960.000,00 kn.

Na svečanom otvorenju nazočili su: Stipe Zrilić, župan zadarski, Igor Kreitmeyer, predstavnik Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Vlatka Gulan Zetić, voditeljica odjela za zaštitu prirode Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti, Joso Klapan, načelnik Općine Novigrad i dr. Nazočnima je o kronologiji projekta; od aplikacije do realizacije govorio Mirko Đinđić, v.d. ravnatelj Javne ustanove Natura- Jadera, koja je i bila nositelj projekta. Čast da centar svečano otvori pripalo je Igoru Kreitmeyeru iz Ministarstva zaštite okoliša i prirode.

2. Zeleni otoci/ GREEN ISLANDS

II. komponenta IPA programa; Program prekogranične suradnje Hrvatska –Bosna I Hercegovina 2007. -2013.; Mjera 2.1: Zaštita prirode I okoliša

Nositelj: JU „Natura Jadera“

Partneri: Zadarska županija, Grad Zadar; Općina Bosanska Krupa, Općina Bihać, PLOD-centar za lokalni razvoj Bihać

Opći cilj – Pridonijeti poboljšanju kvalitete života kroz promociju okoliša putem zajedničkih aktivnosti očuvanja i zaštite prirode Zadarske županije i Unsko sanskog kantona.

Specifični ciljevi:

- a) Očuvati, revitalizirati i promicati odabrane urbane zelene površine u Zadarskoj županiji (Perivoj kraljice Jelene i Perivoj Vladimira Nazora) i Unsko sanskom kantonu.
- b) Pojačati i učvrstiti prekogranični dijalog kroz razvoj zajedničkih aktivnosti upravljanja prirodom i jačanja ljudskih resursa.

Ukupna vrijednost projekta: 523.417,49 €, od čega za aktivnosti s naše strane: 313.939,95€.

Projekt je završio 18.svibnja 2015. godine, a projektne aktivnosti koje su se provodile tijekom 2015. godine su:

- Izrađen je katalog herbarija s 35 biljnih vrsta koji će se koristiti u održavanju nastave u prirodi.
- Izrađeni su programi nastave u prirodi za učenike osnovnih i srednjih škola.
- Postavljeno je 10 informativnih ploča (9 u Perivoju Vladimira Nazora i jedna u Perivoju Kraljice Jelene)
- Predstavljani su obnovljeni dijelovi Perivoja Vladimira Nazora.

3. „B Transparent“

U studenom 2015.godine je započeo projekt "*B.transparent: Building community partnerships for transparent management of public goods and natural resources in Novigrad and Karin Sea area*" koji će trajati do svibnja 2017.godine.

Prijavitelj: Udruga „Eko-Zadar“

Partneri: Zadarska županija - UO za more i turizam, Javna ustanova „Natura-Jadera“, općina Novigrad, udruga „Eko-Zrmanja“

Sažetak projekta:

Projektom „B.transparent“ želi se omogućiti javno zagovaranje i transparentno upravljanje javnih dobara i prirodnih resursa na području Novigradskog i Karinskog mora. Projekt će se baviti edukacijom, informiranjem i umrežavanjem udruga i lokalnih vlasti o zajedničkim akcijama i mogućnostima u upravljanju gospodarskim aktivnostima i zahvatima na području Novigradskog i Karinskog mora. Glavni cilj projekta je ojačati partnerstvo udruga i lokalnih vlasti Novigradskog i Karinskog kraja u ostvarivanju zajedničkog cilja – odgovornom i održivom upravljanju prirodnim i kulturnim bogatstvima tog kraja. To će se postići jačanjem kapaciteta udruga i podizanjem razine svijesti kod svih građana tog kraja o potrebama i mogućnostima zaštite prirodnih i kulturnih bogatstava te valoriziranjem turističke ponude tog kraja kroz uvođenje novih oblika turizma (biciklističke staze, agroturizam, bird watching).

Javna ustanova u suradnji sa drugim institucijama nastavlja svoj rad na izradi projekata koje kandidira na natječaje europskih fondova. Tako je na natječaj Interreg V-B Mediterranean (Med) Cooperation Programme 2014-2020, koji uključuje sve države koje se nalaze na Mediteranu, prijavljen projekt "**PRO-GREEN**".

Projekt se koji fokusira na: Prioritetnu os 3. „Zaštita i promicanje mediteranskih prirodnih i kulturnih resursa“, sa specifičnim ciljem: „Održati biološku raznolikosti i prirodne ekosustave kroz jačanje upravljanja i umrežavanje zaštićenih područja“. Kroz projekt će se analizirati stanje očuvanosti ciljnih vrsta i staništa u Natura područjima u blizini grada Nina: HR4000005; HR3000176; HR3000421; HR200132. Također će se karakterizirati glavnih antropogeni pritisci

koji imaju utjecaj na ta područja, organizirati aktivnosti za podizanje svijesti usmjerene na povećanje svijesti lokalne zajednice o ulozi zaštićenih područja, na važnost usluga ekosustava te o mogućnostima za poboljšanje kvalitete života u blizini očuvanih područja prirode.

Izveštaj sastavili (svatko u svojoj domeni):

1. v.d. ravnatelja do 31.12.2015. – mr.sc.Mirko Đinđić
2. stručna voditeljica mr.sc.Morana Bačić
3. glavni nadzornik Zoran Božić, dipl.kom

U skladu s člankom 134., stav.6. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine 80/13) *Izvešće o ostvarivanju godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove "Natura-Jadera" za 2015. godinu* usvojeno na 50. sjednici Upravnog vijeća 10. veljače 2016.godine, dostavlja se HAOP-u i županu.

Ovom Izvešću prilažemo i Izvešće u formi tablica koje je pisano prema preporukama i smjernicama Hrvatske agencije za okoliš i prirodu.

RAVNATELJ:
Damir Perić, mag.agr

PREDSJEDNIK UV
dr.sc. Zoran Šikić